

Normen inzake de kwaliteitscontrole van 2002

Woord vooraf

Gezien het beroep van bedrijfsrevisor bij wet werd georganiseerd om onder meer hoge kwaliteitsnormen bij de uitvoering van controleopdrachten te waarborgen;

Gezien het nuttig is een regime van toezicht uit te werken dat gebaseerd is op de confraterniteit en niet op een bestuursrechtelijk onderzoek;

Gezien het toezicht uitgeoefend in het kader van de kwaliteitscontrole moet kunnen ontwikkeld worden in een geest van dienstverlening en solidariteit onder beroepsgenoten, en dat dit toezicht zoveel mogelijk incidenten moet voorkomen die te wijten zijn aan een gebrekkige organisatie van het kantoor of aan nalatigheid;

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie van 15 november 2000 «inzake waarborging van de kwaliteit van de wettelijke controle in de Europese Unie: minimumvereisten¹»;

Overwegende dat voormelde Europese aanbeveling een aantal preciseringen van de bestaande norm inzake confraternele controle d.d. 5 juli 1991 noodzakelijk heeft gemaakt;

Gezien de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut der Bedrijfsrevisoren en in het bijzonder de artikelen 2, 9, 18bis en 18ter en de sedertdien door het Instituut der Bedrijfsrevisoren uitgebrachte reglementeringen, normen en aanbevelingen;

Gezien het advies van de Hoge Raad voor de Economische Beroepen d.d. 17 mei 2002,

Heeft de Raad van het Instituut op zijn zitting van 8 november 2002 de hiernavolgende normen aangenomen. Deze normen treden in werking voor de kwaliteitscontroles die in 2003 worden opgestart en vervangen de norm d.d. 5 juli 1991.

***

1. De bedrijfsrevisoren moeten hun beroepsactiviteit onderwerpen aan een kwaliteitscontrole.

1.1. De kwaliteitscontrole is een onderzoeksprocedure van de professionele activiteit van een bedrijfsrevisor die door een confrater wordt uitgevoerd. Het is één der belangrijkste middelen waarmee de Raad het toezicht, zoals voorgeschreven door artikel 18ter van de wet van 22 juli 1953, wenst uit te voeren.

1.2. Voor de toepassing van onderhavige normen wordt, tenzij anders vermeld, bedoeld met bedrijfsrevisor, elke natuurlijke persoon of rechtspersoon ingeschreven op de ledenlijst van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Met betrekking tot de bedrijfsrevisoren-rechtspersonen, moet de kwaliteitscontrole slaan op het geheel van de organisatie en de activiteit van de vennootschap of de maatschap, alsook op de activiteit van iedere bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, die de vennootschap of de maatschap kan vertegenwoordigen. Nochtans kunnen de individuele controles met betrekking tot de bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen worden beperkt tot een representatieve steekproef, op voorwaarde dat de vennootschap of maatschap voldoet aan de voorwaarden bepaald volgens de procedure voorzien in punt 7.6.

---

1 *Publ. E.G., L 91/91, 31 maart 2001.*

1.3. De controle wordt uitgeoefend in een geest van confraterniteit. De kwaliteitscontrole beoogt het publiek en de toezichthouders ervan te overtuigen dat de bedrijfsrevisoren hun werkzaamheden uitoefenen overeenkomstig de controlenormen en de toepasselijke deontologische regels. Het biedt bovendien, meer algemeen, de gelegenheid kwaliteitsverbeteringen bij de beroepsuitoefening aan te moedigen.

1.4. De kwaliteitscontrole is verplicht. De bedrijfsrevisoren die weigeren zich aan deze verplichting te onderwerpen, maken zich schuldig aan een inbreuk op de deontologie die de Raad aan de tuchtcommissie zal overmaken.

2. De Raad van het Instituut gelast de Commissie Kwaliteitscontrole met de opdracht om de kwaliteitscontrole te organiseren. De conclusies inzake de bij de bedrijfsrevisoren uitgevoerde controles worden goedgekeurd door de Raad, op voorstel van de Commissie.

3. De bedrijfsrevisoren moeten minstens om de vijf jaar hun beroepsactiviteit onderwerpen aan een kwaliteitscontrole. De eerste kwaliteitscontrole moet betrekking hebben op uiterlijk het derde jaar van activiteit volgend op de eedaflegging door de bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon of volgend op de oprichting van de vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren.

De Raad mag nochtans aan een bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, een vennootschap of een maatschap van bedrijfsrevisoren één of meerdere tussentijdse kwaliteitscontroles opleggen.

3.1. Het Instituut is belast met het opstellen van een termijnplanning en het verwittigen van de bedrijfsrevisor die zich dient te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole.

Indien er om één of andere reden geen controle binnen de vijf jaar zou hebben plaatsgevonden, dient de bedrijfsrevisor zelf deze controle aan te vragen.

3.2. Indien de bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon nieuw ingeschreven is op de ledenlijst A van het Instituut, dient hij zich te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole die betrekking heeft uiterlijk op het derde jaar van activiteit volgend op deze inschrijving.

Indien hij echter deel uitmaakt van een vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren, zal hij worden gecontroleerd in het kader van de eerstvolgende kwaliteitscontrole van deze vennootschap of maatschap.

3.3. Elke vennootschap of maatschap van bedrijfsrevisoren nieuw ingeschreven op de ledenlijst B van het Instituut, dient zich te onderwerpen aan een kwaliteitscontrole die betrekking heeft uiterlijk op het derde jaar van activiteit volgend op haar inschrijving.

3.4. In geval van reorganisatie tussen twee of meer kantoren (bijvoorbeeld ten gevolge van een fusie of een toenadering), zal de Raad oordelen over de wenselijkheid om de datum voor de eerstvolgende kwaliteitscontrole van het gereorganiseerd kantoor aan te passen.

4. De kwaliteitscontrole wordt uitgevoerd door een bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, hiernavolgend «aangeduide revisor» genoemd. Deze aangeduide bedrijfsrevisoren zullen door de Raad worden gekozen, ofwel op eigen initiatief, ofwel op basis van een lijst kandidaten voorgesteld door de Commissie Kwaliteitscontrole.

4.1. De confraters ingeschreven gedurende meer dan 5 jaar op de ledenlijst worden aangeschreven om zich kandidaat te stellen voor de functie van aangeduide revisor. Op basis van de ingediende kandidaturen stelt de Commissie Kwaliteitscontrole aan de Raad een lijst voor van confraters die de kwaliteitscontrole kunnen uitvoeren.

4.2. Van deze lijst worden uitgesloten: de leden van de Raad, de leden van een Tuchtcommissie, van de Commissie van Toezicht of van de Commissie Kwaliteitscontrole evenals de leden die niet verkiesbaar zijn als lid van de Raad.

4.3. De aanvaarding van de kandidatuur door de Raad geldt voor 5 jaar. Deze lijst is hernieuwbaar.

5. De Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren bepaalt het aantal aangeduide revisoren die de controle in een bepaald kantoor zullen verrichten.

Bij die gelegenheid zal de Raad erop toezien dat de aangeduide revisoren beschikken over een voldoende onafhankelijkheid ten aanzien van het te controleren kantoor. Wederzijdse kwaliteitscontrole wordt niet aanvaard, evenmin als de controle onder (gewezen) vennoten of (gewezen) medewerkers. Dit laatste verbod neemt een einde tien jaar nadat, naargelang het geval, de controle heeft plaatsgevonden of de samenwerking is beëindigd.

Voor elke te kiezen aangeduide revisor, zal de Raad een lijst van drie kandidaten voorstellen. Indien er meerdere aangeduide revisoren noodzakelijk zijn, zal een college worden gevormd. De voorzitter wordt door de Commissie Kwaliteitscontrole onder de leden van dit college aangeduid.

5.1. Na de mededeling door het Instituut van de lijst(en) der 3 namen van de aangeduide revisoren, zal de gecontroleerde revisor binnen de 30 dagen zijn keuze moeten maken. Bij weigering van het geheel van een lijst, zal deze gemotiveerd aan het Instituut moeten gemeld worden binnen dezelfde termijn van 30 dagen.

5.2. De Raad van het Instituut zal de aangehaalde motieven onderzoeken indien zij gegrond zijn. Indien deze worden aanvaard, zal de Raad één of meerdere andere lijsten voorstellen. In het omgekeerde geval zal de Raad één aangeduide revisor of een college aangeduide revisoren opleggen.

5.3. Indien om deontologische redenen een aangeduide revisor oordeelt een bepaalde controle niet te kunnen uitvoeren, deelt hij dit onmiddellijk op gemotiveerde wijze mee aan de Raad, nadat hij van zijn aanduiding op de hoogte is gebracht. De Raad beoordeelt de ingeroepen motivering. Indien de argumenten als gegrond worden beschouwd, zal de Raad aan de te controleren bedrijfsrevisor een alternatieve keuze voorstellen.

5.4. Bij het voorstellen van kandidaat-aangeduide revisoren zal de Raad zo goed mogelijk rekening houden, zowel met de specificiteiten van de te controleren bedrijfsrevisor als met de specialismen van de aan te duiden revisoren.

5.5. Indien de activiteit van de gecontroleerde revisor instellingen van openbaar belang omvat, zal de Raad bijzonder aandachtig zijn omtrent de keuze van de aangeduide revisor die over de nodige bekwaamheden beschikt voor de controle van deze dossiers. Onder het begrip «instelling van openbaar belang» vallen onder meer vennootschappen waarvan de effecten genoteerd zijn op een effectenbeurs, kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen, instellingen voor collectieve belegging en pensioenfondsen.

6. De opdracht van kwaliteitscontrole wordt op een onafhankelijke en gewetensvolle wijze uitgevoerd, overeenkomstig de in onderhavige normen uiteengezette beginselen. Deze zal worden uitgevoerd binnen een termijn bepaald door de Raad van het Instituut der Bedrijfsrevisoren.

6.1. De kwaliteitscontrole moet in een confraternele geest worden uitgevoerd. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren dient zich daarbij in alle onafhankelijkheid van

zijn taak te kwijten, de onderzoeken te doen die hij wenselijk acht en de aanbevelingen te geven die hij nodig acht, vast te leggen in het verslag bedoeld onder punt 9 hierna.

6.2. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren heeft het recht toegang te krijgen tot alle informatie die hij nodig acht om zijn opdracht uit te voeren. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren zal desgevallend mededelen dat hij slechts toegang heeft gehad tot een gedeelte van de inlichtingen die hij noodzakelijk achtte voor een degelijke uitvoering van zijn opdracht.

6.3. De Commissie Kwaliteitscontrole bepaalt de procedure die moet worden gevolgd, zodat de kwaliteitscontrole verloopt overeenkomstig onderhavige normen.

6.4. De aangeduide revisor of het college der aangeduide revisoren zal vóór 31 maart van elk jaar worden gekozen. Het verslag over de kwaliteitscontrole moet beëindigd zijn en aan het Instituut worden overgemaakt vóór 31 oktober van elk jaar.

7. De kwaliteitscontrole heeft onder meer tot doel zich ervan te vergewissen dat het gecontroleerde kantoor beschikt over een organisatie die aangepast is aan de aard en de omvang van haar activiteiten. Dit aspect van de controle betreft de structuur van het kantoor, de administratie, de opleiding, de onafhankelijkheid en de onverenigbaarheden.

7.1. De controle van de organisatie zal betrekking hebben op het geheel van de activiteiten van het kantoor.

7.2. Elke bedrijfsrevisor moet zichzelf – overeenkomstig de IBR-Controleaanbeveling d.d. 16 januari 1998 inzake de kwaliteitsbeheersing van de controlewerkzaamheden – een voldoende intern kwaliteitscontrolesysteem opleggen. In deze context maakt het onderzoek van de structuur van het kantoor, de permanente vorming van het personeel en medewerkers, alsook de toepasselijke systemen en procedures een wezenlijk deel van de kwaliteitscontrole uit.

7.3. Elke aangeduide revisor zal moeten naziën of de norm betreffende de permanente vorming wordt nageleefd, onder meer wat betreft de beschikbare documentatie en de gepresteerde uren. Meer algemeen zal hij overgaan tot een systematische evaluatie van de vormingsactiviteiten.

7.4. De aangeduide revisor zal informatie moeten inwinnen omtrent de naleving van de deontologische regels en meer in het bijzonder wat de onverenigbaarheden en de onafhankelijkheid betreft.

7.5. De interne financiële en administratieve gegevens van het kantoor worden niet als zodanig onderworpen aan de controle. Nochtans heeft de aangeduide revisor toegang tot de financiële en administratieve gegevens teneinde te kunnen nagaan of:

- a) de bezoldigingen en vergoedingen beantwoorden aan de gepresteerde werkzaamheden;
- b) de aangewende middelen aangepast blijken aan de omvang en de aard van de uitgevoerde opdrachten en er daadwerkelijk worden voor aangewend;
- c) de bepalingen betreffende de hoofdactiviteit, zoals voorzien in artikel 3 van de wet van 22 juli 1953, worden gerespecteerd;
- d) de gegevens vermeld in de jaarlijkse mededelingen over de werkzaamheden van het kantoor en de verklaring op erewoord, zoals aan het Instituut overgemaakt, overeenstemmen met de werkelijkheid.

7.6. In de vennootschappen of maatschappen van bedrijfsrevisoren die minstens tien bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen omvatten die het kantoor rechtmatig kunnen vertegenwoordigen, kan het aantal uit te voeren controles worden beperkt door rekening te houden met de resultaten van de analyse van het kwaliteitssysteem dat binnen het kantoor is

uitgebouwd. Daartoe worden volgende stappen gevolgd:

- het nazicht van het interne kwaliteitssysteem zal door de Commissie Kwaliteitscontrole worden toevertrouwd aan twee aangeduide revisoren van het college, zoals aangeduid volgens de procedures onder punt 5 van onderhavige normen;
- de besluiten van dit nazicht van het kwaliteitssysteem zullen door de Commissie Kwaliteitscontrole worden geëvalueerd teneinde na te gaan of een controle van de bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen op basis van een steekproef kan worden uitgevoerd:
  - a. indien de Commissie een positief oordeel velt, zal de selectie van de te controleren bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen worden bepaald door het college van aangeduide bedrijfsrevisoren volgens de richtlijnen van de Commissie;
  - b. in de andere gevallen zullen de individuele controles worden uitgebreid tot alle bedrijfsrevisoren-natuurlijke personen van de betreffende vennootschap of maatschap.

8. De kwaliteitscontrole zal betrekking hebben op de uitvoering van de opdrachten overeenkomstig de wet, de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de regels van een behoorlijke beroepsuitoefening.

8.1. De aangeduide revisor moet door middel van een selectie van dossiers onderzoeken of er een coherentie bestaat tussen de werkdocumenten van de bedrijfsrevisor en zijn commentaar en conclusies in zijn verslagen.

8.2. De aangeduide revisor moet aandacht besteden aan de organisatie van de opdracht en het bijhouden van de controledossiers.

In een selectie van dossiers, zal hij onderzoeken of de opdracht werd uitgevoerd aan de hand van een aangepast werkprogramma, of het onderzoek van het intern controlesysteem werd uitgevoerd en getest en of alle controlewerkzaamheden schriftelijk werden vastgelegd die de besluiten motiveren.

8.3. Het Instituut stelt aan de aangeduide revisoren een handleiding ter beschikking.

8.4. Ingeval de activiteit van de bedrijfsrevisor opdrachten omvat bij instellingen van openbaar belang, zoals hierboven in punt 5.5. gedefinieerd, kan de Commissie bijzondere voorschriften inzake de selectie van de te controleren dossiers bepalen.

9. De kwaliteitscontrole wordt afgesloten met een verslag dat voorafgaandelijk wordt medegedeeld aan de bedrijfsrevisor-natuurlijke persoon, en desgevallend aan de vennootschap of maatschap waarvan hij deel uitmaakt en vervolgens wordt doorgestuurd aan de Voorzitter van de Commissie Kwaliteitscontrole door de aangeduide revisor.

Wanneer de controle is uitgevoerd door een college van aangeduide revisoren, zal elke aangeduide revisor een kopie van zijn verslag aan de Voorzitter van het college overmaken; deze laatste zal een eindverslag opmaken als conclusie over het geheel van het gecontroleerde kantoor.

9.1. Het verslag zal tenminste betrekking hebben op:

- a. de wijze waarop de controle werd uitgevoerd alsmede de motivatie van de keuze van de geselecteerde dossiers;
- b. de beschrijving en een algemene beoordeling van de structuur van het kantoor;
- c. alle andere informatie over de organisatie van het kantoor die nodig is voor het beoordelen van de interne kwaliteitscontrole, het bijhouden van de werkdossiers en de kwaliteit van de verslaggeving;
- d. een beoordeling of deze middelen aan werknemers en uitrusting aangepast zijn aan de omvang

- en de aard van de opdrachten en ook daadwerkelijk voor deze opdrachten worden aangewend en of de vergoedingen en bezoldigingen beantwoorden aan de gepresteerde werkzaamheden;
- e. de vastgestelde inbreuken en afwijkingen op de wetgeving, de reglementen en de normen i.v.m. de beroepsactiviteit;
  - f. de leemten en verwaarlozingen die tijdens de kwaliteitscontrole werden vastgesteld;
  - g. tenslotte de aanbevelingen aan de gecontroleerde bedrijfsrevisor en het eventuele gevolg dat hieraan is gegeven door de betrokken bedrijfsrevisor.

9.2. De algemene beoordeling zal vermelden of de organisatie van het kantoor aan de aard en de omvang van zijn werkzaamheden is aangepast en de werkdocumenten correct worden bijgehouden. Zij zal eveneens melding maken van het feit of het kantoor over voldoende medewerkers in aantal en kwalificatie beschikt.

9.3. De algemene beoordeling zal betekenisvolle leemtes of verwaarlozingen vermelden die tijdens de kwaliteitscontrole zouden worden vastgesteld in de mate dat zij relevant zijn.

9.4. Het verslag van de aangeduide revisor of college der aangeduide revisoren zal de opmerkingen en aanbevelingen bevatten die hij/zij nodig acht.

9.5. De afgifte van het kwaliteitscontroleverslag zal het volgend proces dienen te volgen:

- a. afgifte van het verslag aan de gecontroleerde confrater binnen de maand volgend op het laatste bezoek aan het kantoor;
- b. de gecontroleerde confrater zal na goedkeuring het verslag eventueel vergezeld met opmerkingen, binnen de 2 weken aan het kantoor van de aangeduide revisor terugzenden;
- c. ingeval van een college van aangeduide revisoren, zal elke aangeduide revisor aan de Voorzitter van het college der aangeduide revisoren een kopie van zijn individuele verslagen overmaken, zoals goedgekeurd of van commentaar voorzien door de gecontroleerde confraters;
- d. gezien het confidentieel karakter van deze laatste, zal de aangeduide revisor en de Voorzitter van het college der aangeduide revisoren de tegengetekende verslagen alsook alle werkdocumenten aan het Instituut per aangetekend schrijven verzenden of per drager overmaken tegen afgifte van een ontvangstbewijs. De aangeduide revisor en de Voorzitter van het college dienen alle informatie opgeslagen op elektronische gegevensverwerkers te vernietigen.

10. De kwaliteitscontrole vereist de strikte toepassing van het beroepsgeheim voor de aangeduide revisor.

Het is strijdig met de plichtenleer en derhalve onaanvaardbaar rechtstreeks of onrechtstreeks melding te maken tegenover derden van het feit dat de bedrijfsrevisor zich onderworpen heeft aan de verplichting tot de kwaliteitscontrole en/of van het verslag dat werd afgeleverd na een kwaliteitscontrole.

10.1. De aangeduide revisor zal erover waken zijn onderzoek niet te richten op dossiers waar er een tegenstrijdigheid van belangen zou kunnen ontstaan. Het gevaar van belangenconflict moet strikt geïnterpreteerd worden door de aangeduide revisor.

10.2. Elk belangenconflict mag aan de Raad van het Instituut worden voorgelegd als één der confraters dit wenst.

10.3. De aangeduide revisor of college der aangeduide revisoren mag na de afhandeling van de kwaliteitscontrole geen enkel document onder welke vorm dan ook bewaren. Alle documenten met betrekking tot de verrichte controles moeten worden overhandigd aan het Instituut.

10.4. De kwaliteitscontrole beoogt een waarborg te zijn voor de kwaliteit van de opdrachten die

aan de bedrijfsrevisor worden toevertrouwd. De bedrijfsrevisor mag er bijgevolg geen beroep op doen als zijnde een specifiek element dat aan zijn beroepsactiviteit een hogerstaande kwaliteit zou toekennen.

10.5. In dezelfde lijn wordt het verslag dat wordt opgesteld op het einde van een kwaliteitscontrole een intern document van het Instituut der Bedrijfsrevisoren en de inhoud ervan mag niet aan derden worden vrijgegeven.

10.6. Het Instituut draagt er zorg voor dat twee maanden na het afsluiten van de controle door de Commissie Kwaliteitscontrole, alle documenten m.b.t. de uitgevoerde controle worden vernietigd, met uitzondering van de informatie inzake de kantoororganisatie van het gecontroleerd kantoor, het eindverslag van de aangeduide revisor of van het college van aangeduide revisoren en evenals alle navolgende correspondentie terzake.

11. Ter afsluiting van de kwaliteitscontrole informeert de Raad, op voorstel van de Commissie Kwaliteitscontrole, de gecontroleerde bedrijfsrevisor over de resultaten van de controle. Indien belangrijke problemen aan het licht zijn gekomen tijdens de kwaliteitscontrole, kan de Raad:

- een tweede, vervroegde kwaliteitscontrole vragen, of
- het dossier overmaken aan de Commissie van Toezicht met het oog op een specifiek onderzoek, of
- het dossier overmaken aan de tuchtinstanties van het Instituut, nadat de Commissie Kwaliteitscontrole de betrokken bedrijfsrevisor heeft gehoord.

12. De Raad van het Instituut brengt jaarlijks verslag uit bij de Hoge Raad voor de Economische Beroepen over zijn activiteiten inzake kwaliteitscontrole.

De resultaten van de werkzaamheden inzake kwaliteitscontrole worden bovendien op adequate wijze bekendgemaakt.